

Расим Қ. ЭЛИЕВ

Мұтакассисори менуда сұртада шанды көтмек наткесінде
МТС, колхоз әз союзларым рәйберлік дәнә ихтиясаслы кадрлар
тапшырылып.

— Хейир ола?
— Хейирдір, МТС-и бу йолдаша төһвил вермелисиниз.

К И Р П И

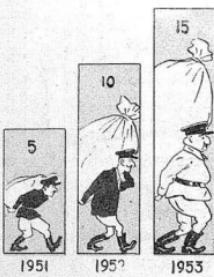
№ 18 (30) Бакы, 30 сентябр 1953

„Коммунист“ газетинин нашри

Гиймәті 1 м. 50 г.

ЭВВЭЛЧЭ ЭВИН ИЧИ, СОНРА БАЙЫРЫ

Бизим колхоз районынчыда даан маш-
нурдуу. Масаладаа ээ даан талымакид
бизим колхозу танымсыз. Менин адымы
эндешада аяга дүрүп саккыр даафта тааны-
блайманд да чоодур. Колхоз таасуура-
тын мөнкемалтамчы учун миң хүсүн бол-
лар танымсыз. Колдукум таасуурафты
да күнделек таасуурафтын мөнкемалтамчы.
Энчийн таасуурафтын мөнкемалтамчы. Энчий-
нин азыз таасуурафтын мөнкемалтамчы.
Уз даздыштамчын кич, нех шеяттан даан
баш чыхарла билгас. Биргандалаа чын гонум-
гарарадымын таан элзимин эм, гойкамышмаз-
ки, хүшнүү иштээ язълан душа, колхозун
хөбүү экзаклар чата.

Колхоз сөдринин гоүумлары

Барыма бригадирлігін вериншам азым газының ері Айрагда Абдулаев, 19 жаңа бригадирлігін азим оғлу Шымхан Маммадов, инишат бригадирлігінде да азыны эмиси оғлу Садыр Маммадов түйн еттімдік. Гәзтің комиссиясының салынудағы башы оғы Давиду седириң шын. Тарла бригадирде да барыма Сыниндерини еріншектер күшип, О к ганды парты ташкилдатының катыбы, тахымы соң сиындылының садыр ес клуб мүддери, о да бағыттың яғынан ері Абдулаев Киниведир, Борис Балас, она бир-иккі вазифа да ташып көрді. Балас, бағытчының ашапшаш гаражындағы артезиан суынан көзбен көрді. Балас, азымның көзін дойм-мәдүр, һәмнинг чомчығын, азымның түрткүл түтүр, ұл-әле берім мейнәм даянимыншы, заң да, алымнышы ки, неч фәлж дә биз бата билмәз, неча ки бата билмир.

небасшай ван ганаат ишлери или аңчаг
оузум мешул олурм. Сөзлекни бизин
мәденийтін зерттегүр. Инчинар план
чикин, измынды киң, "Бу зе 374 472 манатта
баша қолажык". Амма мән оны уучу баша
көтирилді. Дұздар, эн тиңнада пландан
кіндер колхозун чоху нышата материални
ишилди, колхозударды ишледі. аммаккү
сиздиннан оларда бармаг "небасшай" вердім,
аңчаг бунун кимо да дахыл пар? небас дүз
чыхын, гурттарды кетді. Мәнен бир сағ ол
де дедилор.

Үммийзгүйтэй разгэмээрэлээ өнгүүшгүй олмаг мэнийн адлогийндр. Колхоздаа 623 эвзэн-200 наарф энэ чыхмын. Энээр садар халсаа язар ки, 323 наарф энэ чыхмынай. Амма мэн хас дэйнээдээсээ, энэхүү ишиг чыхмын вур-түрт 83 наарфын. Энэ ват олбуу кир, быгдан наснын сагалгаан гатмын, ерийн каланаа сагалган огуулжид багас болтуулжадар. Энээр мян язсан ки, Виктор Чедриковын дэвиримын 180 күн шийзэлж, кэрэж 180 усалаа чавьж вермэ. Одур ки, ийн туу атлыг, юшталын саахынай.

ЧЭБРАЙЫЛ МЭММЭДОВ

(Масаллы району, Борадикан кэндиц колхозунун сәдри).

Кохзода һәр касын ернин биләмән үзен
һар коса вузна һәр гыйят вермәк эсас
масалады. Садир һыну ганымады, садир
лин эдә биләмәд. Амбар мудири қиңи өткөн
садир һа әлиядир. Сан өнүг гадирин биләмәд
масын, о да сәнин гадирин биләмәд. Хусуслы
сиздә бизим Нә'мат Садыков ки, лап чаналай
ра дәйән оғанызды, оннын чучын 272 қылым
шынында түркемен оғанындыргын болады. Ес килеш
грам нокуда ша 425 марапат нога пул изымнан
шам. Гой есни, чаны гүвәттә касыны. Елизавета
каларды, аэвзанин чыгары. Дуз-чарыл
адамдар.

Колхозда эсас тәсәррүфат илә бәрабәр, ярдымчы тәсәррүфаты да ядымдан харктырым. Мисал, учын көтүрәк бостанчылығы. Гарпзың ки вар, ядиг чанағайда-ды; урайн сәриналадыр. чибы көкәлдири. Хүсусиаң бизим Мирзаганый скыйдин гарызыздар, наам ләззәттән олтур, наам дә яхшы

пұла кедір. Чүнкі Мирзага һансы төрпагада ішкі гарпның етишіндеңнің билан бригада дірілгімдандырды. О бидір ки, бостаны әкіл багында салсан 748 тут ағачы гуруяр, амма евзинда 1700 әз жарпның етишары, һәр бири бир гоча бәрабар.

Кохзод сади һар шейлан багж корек гаймакш осуун. Узваанын дарданы билсүн, айналында лаш кычындан соорусын, иечи кын, ман кохзомугыз Шын айналыннарын соорушам. Аның көрдүм деде-году чыхацых, сиз ийлээни кын, гызын бейрийнда даал галымбыр. Оны районда һакимлариниян көндәрди. Лэнзаардан, Бакылариниян даалында даал эзлэрттилер, сиз да, «даал» дүшүннөө, азырдын даалын даалын иннелеттән нүүснөөн, аспана даалын даалын иннелеттән нүүснөөн. Бах, көзүн ба гызын устиндан оасун, доттуг ай, доттуг күн онында устиндан оасун, байрана бурахмал! Гонуу гарапасы да көзүн аптармас иттесе, ағылдарында вар гайтанды.

Колхозчулар арасында күтгөвли-изаһат ишәжирин күчәндирмәкә бир чоң вазиттәләрдән истифада эдирам: сеймак, гышыргамаг, ачылаңынмаг, көз агартмаг, стола юмрук нурмаг; бүнләр тәсір бағылаламаидан бел-байрыга юшталматгап да баһырам.

Гысача, ону демэк истайирәм ки, мән олмасайдым бизим районда колхоз ола билмәэди, бизим колхоз да олмасайды мәркәздән района, райондан мәркәзә күнде комиссиян калиб-кетмәди.

Маним иш усулуму балаларларни баша салмаг чүннүн берилгенде физикалык практикалык конспекттердөн, район ичаревидағы конспекттердөн мәрзүздөн динамикалыштардың, Нидерландтың яхолайбын, дедиколларның эмандық, сездарлардың инаннандаған соңра азыру мұқабат дарадар бер болалыч төртінен верибап. Аңчага кеңейді, бүгіндейтін деңгелде жаңа инициатива заманынайылар ки, көлемдөйнөсілдер охуялар мәннім фәзлий-жетекшілікке таныш олсындар.

Рассам А. Элчин

ИДАРӘ МУДИРИ: — Мәним әзизим, ениш гайдасының сәнә дәхли йохтур, базән-дүзәйинде од!

Шакилар белорус сатирик журналы „Вожак“дан көтүрүлүштүр.

Рассам А. ГОЛУБЕЙОВ

ЯЛТАГ! — Бу ялтагларын өлиндөн мүдире яхылашыб, ад күнүн төбөркөттөмөк дө олмур.

Рассам А. ВОЛКОВ

— Бириңизин әйнинә гыса көлир, о бириңин әйнинә узун. Демөли, орта несабла яхшыдыр.

Рассам З. ПАВЛОВСКИ

— Хош көрдүк, Виктор Ильин! Бурада не учун оттурмасан, емек мейлин варса, буюр кабиnette. Орда сөнө эле емек зөвөрлөр ки, ләззеттіндөн доймазсан.

Рассам В. СИХАНОВИЧ

Рассам Л. БОЙКО

— Мария Петровна не учун стёканла-рыны башыны ярымчыг экир?
— Эли өйрениб, эле билир ки, будкада пиво сатып.

Бә'зи әдәби тәнгидчилөрдин тәнгид методы.

Жечи вә гадир Аллаһ

Көркемли чех язычысы Ярослав Гашек өз сатирик hekayelariлә бутун дүкнәдә боййук шырат, газоннышыр. Совет охукулары онун буржуза өмиймәтиң алаңында, күтлүк, икүзүлүк вә сакталыгын афиши ээжек некайларны сезев охукурлар. Биз Гашек дин әзгөйкүн язылмасын, "Кечи вә гадир аллах" нека-йисин Азрыйбайқан дилдиң охукуларының чатырынан.

Боййук вә кичик Гарачинач кәндләре бир-биринниң бөвүрнәдәдир. Кичик Гарачинач Сербия торагында, боййук Гарачинач Туркийдә оралышынан. Бу ини кәндүзән чәдәтча бир-биринниң кох бана-йылар, аңын арапалында бейбүл фәрг да вардыр. Кәндләрнин нар иккиси чылгар да-бын үзәрнән душманды, нар иккисинин әналиси чоң чытынка да өзөрәндәрнин чыхырыр. Еланы башиңыча вәлемир, бир да газларда дырмаша билән кечиләрдә дола-нылар.

Анчаг кәндләнәр кечиләрнин да сат-мага мәңбүр олурлар. Кичик Гарачиначда она көрь сатырло ки, Сербия краялында верги версиналәр, Боййук Гарачиначда она көрь сатырлар ки. Түркисә сұлтантаның олайыр төвчүсү версиналәр. Эслана бах-сан төвчү да, төвчү да, иккиси биң шейдир. Анчаг аллары башга-башылар, Ҳаҷәрәстәр-ләрни да, мусәлманиларды тутуб нахбасаная салыптар. Бирини верги вермәмәк устуңда, о бирини төвчү вермәмәк устуңда.

Кичик Гарачиначда киисанса башшына усту үзәрде ронкленешими хәт парлайыр. Боййук Гарачиначда мәсінд минараңынин башшына ені һәмін үзүз зэрәл ронкленешими тах тыбылсыры. Хачы да, ай да яхында сәрһәддә шәңдерләрнин биринде яшәнәртән тачыр сатымшыры. Ҳаҷәрәстәрләр дә мусәлманилар да бу символик бәззәләр фәрх әділәр.

Бир дафә боййук Гарачиначда түркеләр мәснүләрләрнин ағарданда ҳаҷарастәрләр да әз киисандағында суват чак-дишар, нар киң тәрәфә— Сербиядаки вә Түркисәдәкі билалар ағаппаг корумынай башшылар. Ҳаҷарастәрләр киисанса занәрләр иле алама най-күй салынгын заман мусәлманиларды төрафинда дә молланын аз-зишилди.

Аллайы экбәр. Аллаһдан башга аллан алхадур.

Молла Изрим азыны гүрттарып минарәден ашында дүшнәндән соңра бир да оттуруб чубуг чакыр, соңра ҳаҷарастәрләрни кеши-ши Богумирова сөйтәтә кедири.

Онлар һәмиша шағаләнән янында кө-рушүшүләр. Бу шағалда Османлы империя-торалуғын Сербия краялыгында айы-рырды.

Кешини Богумиров да чубуг чакырди. Онларин сөйтәтә эвәләч бир-бирини сей-мәкән эшнәнди:

— Түрк ити, ниңе белә ахсарайсан?

— Мурдасар ки, тавын алхадур. Ке-зүнүн алты тулулгында, —дай-молла Изрим чаваб верири.

Сонра кетдикчә сөйтәтән тону юмашылдыры. Інр иккиси боййук вә гадир аллан даң эл чакында мүнәм мәсәләдән—кечи-ләрдән данышмага башлайырды.

Нер ини динни хадин кечи салхайдырыды. Нер бир да ду саңдағы музәффигибыт да фәхр эдири. Энтинал бүнәрдән из-зарнанда бу кечиләр аді кечи дейил иди, бириннин мүсәлмән, о бириннини хачап-раст кечиләр иди. Кешин ловаганырыды:

— Молла, мәним кечиләрим сөнин ке-чилиәндиң көндөр.

— Көкдүр? Ай най! Сөйлә көрәк, нара-да сан мәнни Мири кечин кими кечи көр-мүсән? О гараны дейірәм, билдиними? Нә гәдәр көзәлдір! Бүнүзләрләр маачар инәйин-биннүзләрнән баңырны!

— Молла исә сакитча отурууб чубугуну үәрәйдән. Мави тусты алагарларды даәрән үстүнде даလашып гаялар даору гал-хырыл. Кешин галбнда боййук бир му-бариза кедири. Кечи мәнәбәттә ила аллах мәнәбәттә үз-үзә дүрмушу. О, избайат, диләнди.

— Бу, дөгрүдан да бело иди. Мири бир-бириндан яхши балялар дөгүрдү.

Молла Изрим дейірди ки, кечинин көз-ләрни көнхуданын гызы. Құлалың көзәләрнан көзәлдір. О, һәрәт ғызышанда илдән әдири ки, һәрәт ғызышанда илдән ғызышынан даңылардан биринин рубы бу кечинин руына чалынышыдь.

Бу көзә дә кешин Богумирову бу кечи үчүн үрайи кедири.

Экәр молланын кечинин элә кечира билсайын о кечи иле сүрсүсүндөк кечиләрнин чинсүнин ажышылғы тара биләрди. Ке-шишин сүрсүсүндиң даңда отталаидыры, кечиләр кай ири ганының даңында көзән итири, как боз дашшарын үстүнде көрүнүр, чак-так отлары гырырлырлар.

Шәлдәлә сөсләндири, иләр удузулар Бал-кан ярымадасында үзүрләрдән көзәләрнән мәнәнән даудырларында чуша қалындың бир да-гиги иди.

Кешин Богумиров диләнди:

— Бурда бол маал, сәнин кечин оға-дер да көзәл дейил, аңын мәнни ишіма ярдәй. Билирсән ки, аллайың нәкүм иле мән-нин ишін яхши кечиләрни гырырлыбы.

Кешин һаң варуд.

— Аллаһын экбәр — молла диләнди. — Аңат мән кечи сатырым.

Бурах маал, мәнде, — кешин сөзүн давам этиди, — сәнин аллайың хачарестләрнин ал-даңы газар бойбүл дейил. О бен бир мә'чүз көстәримбәр! Сизэ мә'чүз көстәрән бир пейзәмбәр қандырибәр! Бизим аллайымыз истаса да мәнни өзүмү мә'чүз көстәрән эзәйәр, сан исә өмүрүн ахырнына газар күт, кафәр оларын галаачасан. Мән аллайын ирадасында өлүнүн дүрнәдә биләр. Сан исә өмүрүн ахырнын кимин ми-нарәд шығырлачесән! Аллаһын экбәр, аллайың даңыларында аллах аллах һохадур, — өзүн да кечи күнде франчаласан.

— Бу сөзләр молла Изриме тохунду: О:

— Сәнин башын бошур — дәвә гыш-гырды. — Бизизәт Һәзрат Мәнәмәмәт билә-бүн.

— Молла Изрим, бәдбәхт динсиз! Гой сән дейән олсун, бойнұма альрам ки, мән аллайын ирадасында дәүләттә дүрмушу.

— О, ҳаң чәки.

— Кечинин нечәтә сатырсан?

Гаймәг үстүнәдә хәйли чаны дәүдүләр. Миринин әвәзинде молла ике башга кечи үстүнәдә дәүз гүрүш пистәйдири.

Кешин бир кечи вә элли гүрүш верири, соңра элли гүрүш да артырып, бу шәрттә: молла десин ки, онун аллайын бир шәрттә даймаз.

Ини да кешин чубугуну յандырып са-китча түркүй түтүн җакыри.

— Мәним аллайын бир шәрт даймаз— дей молла бойнұна алды да әлавә әләді: — чүнки элли гүрүш аз пул дейил.

Кешин Богумиров беләлиләр молла Изримине кечисинди алды.

* *

Сабағының күн мусәлманилар кечинин ке-тирип кешинши вердиш.

Айдан күншында күн ки. Балқанда һәмишиш пайызгабагы күнләр белә көзәл.

Бу чүр мән кең алтында адам нағыма охумаг истәйни. Дағдан ахан чайын сую, кей гәдәр саф вә тәмиздир. Су юхарыдан һаңында Гарачиначдан кичик Гарачиначка ахыр.

Тәкәр эдирәм ки, белә вахтларда ада-мын ҳаңын сөйлән. Богумиров исә даңа чох сөвнүндири. Чүнки Мириннан дарта-дартта шәлаләндән юхары, Мегадиш дагдарынан башында гуюя тәрәф апарырды, кефи лапек киң иди.

Гүлә чатаанды кешин молла Изримдән алдында кечинин сүя салып юндурага башшылды, кечи чимэндә о дүйнө охуоруды: «Аллай, мәрәмәт элә Аллай, мәрәмәт элә».

Ахы кечи мусәлмән гала билмәзди, ону пакламаг лазын иди

БОША ЧЫХАН УМИДЛӘР.